

มุมมองและลบ ของการตกแต่งบัญชี

เวลาที่ได้ยินคำว่า “ตกแต่งบัญชี” มั่นใจว่าทุกคนจะเข้าใจเป็นด้านลบ มองว่าเป็นการกำบังบัญชีไม่ถูกต้อง ตกแต่งตัวเลขโดยไม่มีรายการ เกิดขึ้นจริง หรือมีรายการแต่ตัวเลขไม่สอดคล้องข้อเท็จจริง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชี ดังนั้น การมีความเห็นในแง่ลบกับคำว่า “ตกแต่งบัญชี” ก็ไม่น่าจะผิด เพราะการจัดทำบัญชีนอกจากจะต้องจัดทำขึ้นตามกฎหมายแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้บริษัทต่างๆ จัดทำบัญชีที่สะท้อน “ภาพที่เป็นจริงและเที่ยงตรง” (True and Fair View)

แต่ ในอีกด้านหนึ่ง ยังมีบางกรณีที่สามารถใช้ดุลพินิจในการบริหารจัดการในการจัดทำบัญชีให้ตัวเลขในงบดุลและงบกำไรขาดทุนให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยตัวเลขที่ดำเนินการเป็นรายการที่เกิดขึ้นจริงมีเอกสารหลักฐานครบถ้วนเป็นไปตามมาตรฐานบัญชี เพื่อผลประโยชน์เชิงธุรกิจ กรณีเช่นนี้ไม่ทราบว่าจะเรียกว่า “ตกแต่งบัญชี” หรือ “บริหารบัญชี” เช่นเดียวกับคำว่า “บริหารภาษี” หรือ “บริหารกำไร” ที่ถูกต้องตามกฎหมายต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านธุรกิจได้หรือไม่

แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไรก็ตาม การดำเนินการในกรณีหลังนี้ไม่น่าจะถูกมองเป็นภาพลบ แต่กลับมีผลประโยชน์เชิงธุรกิจซึ่งผู้บริหารและกรรมการบริษัทต้อง

มีความเข้าใจ ผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัทนอกจากมีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือรายงานทางการเงินให้ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานแล้ว ต้องรู้จักใช้ตัวเลขในบัญชีที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการธุรกิจ เพราะบัญชีประกอบด้วยงบหลัก 3 งบคือ งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด ซึ่งตัวเลขในงบต่างๆ เหล่านี้สามารถสะท้อนถึงสภาพคล่อง ฐานะการเงินและความสามารถในการทำกำไร รวมถึงสะท้อนถึงปัญหาและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

โดยทั่วไปการตกแต่งหรือบริหารจัดการตัวเลขทางบัญชีหลักๆ แล้ว แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ลดตัวเลขกำไร เพิ่มตัวเลขกำไร และปรับตัวเลขในงบดุล

การลดตัวเลขกำไร

ในบางปี บริษัทอาจมีกำไรสูงเป็นพิเศษ เพื่อรักษาอัตราการเพิ่มของกำไรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม อาจต้องการลดตัวเลขกำไรให้ต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อรักษากำไรส่วนหนึ่งไว้ปีถัดไป วิธีที่นิยมใช้คือการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มโดยอาศัยข้อมูลของรายการประเภทนี้ที่เกิดขึ้นในอดีต ประกอบการพิจารณาสำรองหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นรายจ่าย ทำให้กำไรลดลง

ในบางกรณี ผู้บริหารระดับสูงที่เข้ามารับหน้าที่ใหม่ นิยมตัดรายการทรัพย์สินที่มีมูลค่าลดลง เช่น สต็อกสินค้า ปิดกิจการหรือสาขาที่ขาดทุน ซึ่งมีผลให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่มีมูลค่า ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน ค่าชดเชยพนักงานกรณีที่ต้องลดจำนวนพนักงาน จึงต้องมีการกันสำรองค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ทำให้กำไรลดลง ที่ผู้บริหารหน้าใหม่นิยมดำเนินการเช่นนี้ เพื่อจะได้แสดงว่าเป็นภาวะรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารก่อนหน้าไม่ใช่ฝีมือของตน นอกจากนี้ยังมีโอกาสทำให้การทำกำไรในปีต่อไปหรือหลังดำเนินการดีขึ้น ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้บริหารในสายตาผู้ถือหุ้นดูดีขึ้นด้วย

ยังมีบางกรณีที่ต้องการเพิ่มรายจ่ายลดกำไรเพื่อเสียภาษีในปีนั้นๆ ให้น้อยลง

อาจมีการบริหารรายจ่ายที่จะต้องจ่ายต้นปีหน้าให้จ่ายเร็วขึ้นในปีนี้ กรณีนี้ขึ้นอยู่กับว่ามีรายการที่เอื้อให้ดำเนินการได้หรือไม่ และขนาดรายการมีขนาดใหญ่ที่มีนัยสำคัญหรือไม่ สามารถดำเนินการโดยเป็นไปตามมาตรฐานและนโยบายบัญชี ต้องเข้าใจว่าการลดกำไรเพื่อชำระภาษีน้อยลงในปีนี้ได้ประโยชน์ในรูปของประหยัดเงินสดในส่วนที่ชำระลดลง ในปีต่อไปรายจ่ายรายการนี้ที่จะไปหักจากรายได้เพื่อประโยชน์ทางภาษีไม่มีอีกแล้ว สรุปแล้ว จำนวนภาษีที่ต้องชำระเท่าเดิม เพียงแต่ส่วนที่ประหยัดได้ในปีนี้ ต้องไปเสียในปีต่อไป

การเพิ่มตัวเลขกำไร

รายการแรกที่นำมาพิจารณามักจะเป็นตัวเลขสำรองหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้ หากคุณภาพลูกหนี้ดีขึ้น สำรองที่เกินไว้อาจสูงเกินสภาพที่เป็นจริง จึงทำการลดตัวเลขสำรองซึ่งจะทำให้รายจ่ายลดลงกำไรดีขึ้น บางกรณีอาจรวมรายจ่ายอยู่ในตัวเลขของสินทรัพย์ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่นำไปซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการสร้างบ้านขาย หากยังไม่เริ่มโครงการสามารถนำดอกเบี้ยจ่ายไปรวมเป็นต้นทุนของที่ดิน (Capitalize Interest Cost) การบริหารรายการดอกเบี้ยจ่ายจำนวนนี้ อาจดำเนินการเพื่อเพิ่มรายจ่ายโดยเร่งดำเนินโครงการเพื่อบันทึกดอกเบี้ยจ่ายเป็นรายจ่าย หรือในกรณีครอบงำหรือควบรวมกิจการ อาจรวมค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนของการได้มาซึ่งกิจการ

มีบริษัทที่เจตนาไม่สุจริต ชอบแต่งตัวเลขกำไรโดยสร้างยอดขาย หรือสร้างกำไรชั่วคราวที่ไม่ใช่เกิดจากธุรกิจหลักเพื่อสร้างเรื่องราวไว้สร้างราคาหุ้นหลอกหลวงชาวบ้าน เป็นวิธีที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะเท่ากับยอมรับว่าไร้ฝีมือทำกำไรโดยวิธีสุจริต ต้องทำมาหากินด้วยวิธีโกหกหลอกหลวงซึ่งมีความเสี่ยงเรื่องชื่อเสียง คุกตะราง และอาจถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจนหมดเนื้อหมดตัวได้

มีบริษัทที่เจตนาไม่สุจริต
ชอบแต่งตัวเลขกำไร โดยสร้าง
ยอดขาย หรือสร้างกำไรชั่วคราว
ที่ไม่ใช่เกิดจากธุรกิจหลัก
เพื่อสร้างเรื่องราวไว้สร้างราคาหุ้น
หลอกหลวงชาวบ้าน
เป็นวิธีที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง
เพราะเท่ากับยอมรับว่า
ไร้ฝีมือทำกำไรโดยวิธีสุจริต
ต้องทำมาหากินด้วยวิธีโกหก
หลอกหลวง ซึ่งมีความเสี่ยง
เรื่องชื่อเสียง คุกตะราง และ
อาจถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย
จนหมดเนื้อหมดตัวได้

การปรับตัวเลขในงบดุล

ตัวเลขงบดุลที่นิยมปรับคือ การปรับมูลค่าทรัพย์สิน เช่น ที่ดินที่มีราคาเพิ่มขึ้น กรณีนี้ทำได้เพราะเวลาที่ทรัพย์สินมีราคาตลาดลดลง ตามหลักบัญชีจะต้องถูกตัดออก ทำให้มูลค่าทรัพย์สินในงบดุลลดลง ส่วนของผู้ถือหุ้น ในปีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง มีบริษัทจำนวนไม่น้อยที่ประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่ถือครองมานานให้เป็นมูลค่าปัจจุบันที่ยุติธรรม ทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สัดส่วนหนี้ต่อทุนไม่ผิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ ช่วยให้บริษัทเหล่านี้อยู่รอดและเติบโตอย่างมั่นคงจนทุกวันนี้

การปรับตัวเลขทรัพย์สินด้วยวิธีดังกล่าว ทำให้มูลค่าทรัพย์สินสะท้อนสภาพความเป็นจริง สร้างอำนาจการกู้ยืมหรือลดปัญหาการผิดเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ ในประเด็นสัดส่วนหนี้สินต่อทุน อีกด้านหนึ่งผู้บริหารและคณะกรรมการต้องคอยติดตามดูแลผลกระทบในทางตรงกันข้ามที่เกิดจากทรัพย์สินมีโอกาสตัดออกด้วย

อีกรายการหนึ่งที่นิยมนำมาพิจารณา คือ ลูกหนี้ และสำรองหนี้สงสัยจะสูญ การปรับลดสำรองหนี้สงสัยจะสูญทำให้ได้ลูกหนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังอาจมีการรวมรายการทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน เช่น มูลค่าของตราสินค้า (Value of Brands) อยู่ในทรัพย์สิน

พูดถึงการปรับมูลค่าทรัพย์สิน อดไม่ได้ที่จะยกตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนที่นิยมการปั้นหุ้นนำมาใช้หลอกชาวบ้าน เช่น การสร้างเรื่องราวว่าจะไปซื้อที่ดิน ชื่อทรัพย์สินเพื่อขยายกิจการที่ฟังแล้วดูดี มีการทำสัญญาวางมัดจำ พอมีนักลงทุนหลงเชื่อ รับผิดชอบร่วมกับนักปั้นหุ้นชื่อหุ้นจนทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น แต่ผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทพวกนี้ทั้งแอบซื้อและแอบขายเอากำไรเข้ากระเป๋าจนพอใจแล้ว ประกาศว่ายกเลิกการลงทุนรายการนี้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ นานา ทำบาปทำกรรมหลอกนักลงทุนตาดำๆ อีกแล้ว

ที่กล่าวถึงทั้งหมดข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างบางกรณีเท่านั้น การบริหารตัวเลขทางการเงินบัญชียังมีวิธีการอีกไม่น้อยที่ทำได้ แต่ต้องยึดถือเสมอว่า ทำโดยสุจริต ยึดถือหลักการและมาตรฐานที่ถูกต้อง เป็นไปตามนโยบายบัญชีที่เปิดเผยมไว้ ทุกครั้งที่มีการพิจารณารายการประเภทนี้ ผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบต้องพิจารณาให้รอบคอบถี่ถ้วนว่า ตามหลักการและมาตรฐานบัญชีเป็นประเภทรายการที่มีทางเลือกให้ปฏิบัติได้ ไม่ผิดกฎหมาย ยึดถือความสุจริตโปร่งใส

บทความนี้ไม่มีเจตนาชี้ให้เห็นวิธีดังกล่าวแต่งตัวเลขไปหลอกชาวบ้าน แต่ต้องการให้ทราบถึงการใช้อย่างเหมาะสมจากตัวเลขทางบัญชีเพื่อผลดีทางธุรกิจ และระมัดระวังผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงตัวเลขทางบัญชีที่เกิดจากสภาพของทรัพย์สินในบัญชี หรือมาตรฐานบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย M&W